

JAC. P. THIJSSSE
COLLEGE

Dyslexieprotocol
2025-2026

INHOUDSOPGAVE

1. ALGEMENE INLEIDING	3
2. ORGANISATIE	3
<i>Telefonisch spreekuur</i>	<i>3</i>
3. SIGNALERING LEES- EN/OF SPELLINGPROBLEMEN	3
4. LEZEN VOOR NEDERLANDS	5
5. BEGELEIDING	5
6. FACILITEITEN EN HULPMIDDELEN	5
<i>Faciliteiten voor eindexamenkandidaten</i>	<i>6</i>
7. ONTHEFFINGEN EN AANGEPAST PROGRAMMA	7
<i>Ontheffingen</i>	<i>7</i>
<i>Aangepast programma</i>	<i>7</i>
8. BIJLAGEN	8
<i>Bijlage 1</i>	<i>8</i>
Dyslexiekaart	8
<i>Bijlage 2</i>	<i>9</i>
Dyslexieafspraken bij de moderne vreemde talen en Nederlands	9
<i>Bijlage 3</i>	<i>10</i>
Procedure ontheffing en/of aanpassing van onderwijs Frans/Duits/Spaans/ Chinees in klas 2mavo, 3havo/vwo en bovenbouw vwo	10
<i>Bijlage 4</i>	<i>11</i>
Bronnen	11
<i>Bijlage 5</i>	<i>12</i>
Enkele websites	12

1. ALGEMENE INLEIDING

Binnen het kader van de missie van het Jac. P. Thijsse College past een dyslexiebeleid. Om dit beleid handen en voeten te geven is dit dyslexieprotocol opgesteld. De school gaat hierbij uit van de richtlijnen van de Stichting Dyslexie Nederland. Hierin wordt dyslexie gezien als een stoornis die gekenmerkt wordt door een hardnekkig probleem met het aanleren en accuraat en/of vlot toepassen van het lezen en/of schrijven op woordniveau.

Een dyslexieverklaring kan alleen worden afgegeven door een professional die gekwalificeerd is voor het uitvoeren van psychodiagnostisch onderzoek en beschikt over specialistische kennis op het gebied van leerstoornissen en onderwijsbelemmeringen die daarmee samen kunnen gaan.

De eindverantwoordelijkheid van de diagnostiek en behandeling ligt bij een psycholoog of orthopedagoog. Deze heeft een tweejarige postacademische opleiding doorlopen en is bij de overheid of de beroepsvereniging(en) geregistreerd als Gezondheidszorgpsycholoog (VWS), kinder- en jeugdpsycholoog (NIP) of orthopedagoog-generalist (NVO). De school heeft geen psycholoog of orthopedagoog in huis.

De school stelt zich als doel de dyslectische leerlingen in de dagelijkse praktijk op school zo goed mogelijk te begeleiden. De school biedt voorlichting, signalering, facilitering, compensatie, begeleiding, aangepast programma voor een moderne vreemde taal en in een enkel geval ontheffing. Daarbij dient in acht genomen te worden dat de school niet over de middelen beschikt om voldoende specifiek gerichte remediërende hulp te geven. Eventueel kan de school een leerling doorverwijzen naar externe remediërende hulp.

2. ORGANISATIE

Aanspreekpunt betreffende dyslexie voor leerlingen, ouders en docenten is dyslexiecoördinator mevr. Els van der Wielen. Hier worden de signaleringen en de vragen om hulp en begeleiding neergelegd vanuit ouders, leerlingen en het team van JPT.

De voorlichting aan dyslectische leerlingen uit de brugklas en de eindexamenklassen (faciliteiten eindexamen) behoren tot de taken van de coördinator. Verder worden alle leerlingen met dyslexie door haar gemonitord. Zij kan ook een vooronderzoek verrichten.

Telefonisch spreekuur:

Het telefonisch spreekuur van de dyslexiecoördinator voor ouders vindt plaats op woensdag van 09.00 uur tot 10.00 uur via telefoonnummer [0251-652571](tel:0251-652571).

3. SIGNALERING LEES- EN/OF SPELLINGPROBLEMEN

Aan de signalering van dyslexie gaat een traject vooraf.

Vermoedens van dyslexie kunnen naar voren komen via docenten, mentoren, teamleiders, ouders en leerlingen zelf. Bij brugklasleerlingen zijn er in het begin van het schooljaar soms ook vermoedens vanuit de basisschool.

Bij deze eerste signalering spelen de mentor en de dyslexiecoördinator een centrale rol. De dyslexiecoördinator verzamelt informatie, gegevens en aanwijzingen en neemt contact op met de ouders om te bespreken of er een vooronderzoek uitgevoerd gaat worden.

Tijdens het vooronderzoek worden de volgende punten bekeken:

- Is er een remedial teaching traject gevolgd?
- Informatie basisschool.
- Opmerkingen van docenten/ leerling-besprekingen.
- Informatie van ouders
- Verrassende resultaten
- Informatie huidige school
- Resultaten van het vooronderzoek

De volgende situaties doen zich voor:

1. Vermoeden door basisschool

Indien op het overdrachtsformulier is aangegeven dat er een vermoeden van dyslexie is, neemt de mentor contact op met de basisschool voor nadere informatie. Hij/zij heeft hierover een kort gesprek met ouders en leerling. Omdat er nog geen informatie beschikbaar is vanuit de school zelf, wordt de afspraak gemaakt dat de mentor de resultaten van de leerling volgt in relatie tot het vermoeden.

2. Vermoeden door ouders of leerling in de loop van het schooljaar

Als een ouder of leerling in de loop van het jaar een vermoeden heeft van dyslexie, heeft de mentor eerst een gesprek met de ouders en de leerling en inventariseert daarbij de aanwijzingen voor dyslexie. De mentor informeert bij de ouders wat er tot dan toe aan de problemen is gedaan. Deze informatie gaat naar de dyslexiecoördinator. De dyslexiecoördinator wint verdere informatie in bij de docenten. Indien nodig wordt gevraagd naar werk van de leerling (proefwerken, opstel of een niet gecorrigeerde versie van een werkstuk). De dyslexiecoördinator start indien gewenst een vooronderzoek.

3. Vermoeden door docenten

Als een docent bij een leerling een vermoeden heeft van dyslexie, geeft hij/zij dit door aan de mentor en de dyslexiecoördinator. De dyslexiecoördinator gaat bij andere docenten na of deze dit vermoeden delen. Indien meer docenten signalen zien, informeert de mentor de ouders. De ouders nemen desgewenst contact op met de dyslexiecoördinator (ewl@jpthijssse.nl) als zij willen dat een vooronderzoek gaat plaatsvinden.

Als het vooronderzoek is afgerond wordt er contact opgekommen met de ouders om ouders in overweging te laten nemen hun kind een extern Remedial Teaching traject te laten volgen of een extern onderzoek naar dyslexie te laten doen.

De verantwoordelijkheid voor hulp (Remedial-Teaching) en of (voor-)onderzoek gericht op dyslexie ligt bij de ouders.

De mentor maakt een aantekening in Magister, zodat docenten op de hoogte zijn van de situatie betreffende een leerling.

4. LEZEN VOOR NEDERLANDS

Onderbouw

Alle leerlingen in de onderbouw lezen per schooljaar voor het vak Nederlands 4 fictiewerken. Leerlingen met dyslexie lezen minimaal 2 boeken (voor dyslecten) en zij mogen 2 luisterboeken meelezen of een luisterboek meelezen en een boekverfilming kijken.

Bovenbouw

Alle leerlingen lezen in de bovenbouw 4 fictiewerken per schooljaar. Dat mogen luisterboeken zijn, maar de leerlingen mogen geen boekverfilming kijken.

5. BEGELEIDING

Veel dyslectische leerlingen hebben voldoende aan de faciliteiten die zij krijgen, om hun schoolloopbaan goed te doorlopen. De talen kunnen mogelijkwijze voor problemen zorgen, maar deze zijn meestal niet van dien aard dat ze onoverkomelijk zijn. Ook bij de vakken waar veel gelezen moet worden, zal extra inspanning geleverd moeten worden. Als deze inspanningen onvoldoende resultaat opleveren, zal eerst gekeken worden naar hulp, voordat een uitbreiding van faciliteiten gegeven wordt.

De begeleiding van dyslectische leerlingen kan plaatsvinden op meerdere manieren:

1. Begeleiding binnen school.
Leerlingen/ouders die problemen ervaren kunnen contact opnemen met de dyslexiecoördinator.
2. Externe begeleiding.
Daarnaast is er een verplichte cursus strategisch spellen speciaal gericht op het voortgezet onderwijs voor de vakken Nederlands en Engels. De school neemt de kosten van deze cursus voor zijn rekening.
Het gaat om 4 lessen van 95 minuten. De lessen zijn op school van 14.20 uur tot 15.55 uur.
De lessen worden verzorgd en geregeld door de dyslexiecoördinator in samenwerking met een externe Remedial Teacher.
3. In bijlage 5 zijn websites te vinden die nuttige informatie en oefenmateriaal bevatten.

6. FACILITEITEN EN HULPMIDDELEN

Dyslectische leerlingen kunnen faciliteiten krijgen. Deze staan vermeld op een dyslexiekaart (zie voorbeeld: bijlage 1).

Standaard krijgen dyslectische leerlingen gedurende hun schoolcarrière zo veel mogelijk de faciliteiten die leerlingen ook bij de centrale examens krijgen. Dit betekent dat dyslectische leerlingen tijdens alle toetsen recht hebben op extra tijd:

Duur toets	Extra tijd
40 minuten	10 minuten

60 minuten	15 minuten
80 minuten	20 minuten
120 minuten	25 minuten
180 minuten	30 minuten

Verder vindt de afname van Cito-luistertoetsen voor dyslectische leerlingen op aangepaste wijze plaats en telt spelling niet mee als dit geen onderdeel is van de beoordeling. Bij de moderne vreemde talen is er een aangepaste beoordeling van de spelling (zie voor de afspraken bij de verschillende talen: bijlage 2).

Daarnaast is een aantal andere faciliteiten mogelijk indien bovenstaande te weinig helpt, ondanks de extra inspanning van de leerling en eventuele hulp. Het gaat om de volgende faciliteiten:

- Auditieve ondersteuning;
- Spellingcontrole, tenzij de spelling wordt beoordeeld;
- Gebruik van laptop tijdens de les;
- Gebruik van laptop tijdens het maken van toetsen.

Een leerling maakt ieder schooljaar in oktober middels een Form van de dyslexiecoördinator duidelijk van welke faciliteit(en) de leerling gebruik wil maken tijdens de toetsen. Eventuele aanpassingen gedurende het schooljaar moeten door de dyslexie coördinator beoordeeld worden.

Digitale leerboeken

Indien digitale leerboeken gewenst zijn, dienen ouders contact op te nemen met de dyslexiecoördinator.

Faciliteiten voor eindexamenkandidaten

Een leerling die eindexamen gaat doen, kan bij het Centraal Schriftelijk Examen in aanmerking komen voor de volgende faciliteiten:

Verlenging examentijd (standaard 30 minuten)

De leerling heeft recht op verlenging van de examentijd, zoals opgenomen in het Eindexamenbesluit.

Technische hulpmiddelen tijdens het examen

Conform de regels van het CvTE kan de leerling gebruik maken van digitale ondersteuning tijdens het CSE. Het betreft ingelezen bestanden van de eindexamenopgaven (zogenoeten Daisy bestanden). Deze kunnen afgeluisterd worden met behulp van softwareprogramma (AMIS) maar ook met behulp van een Daisy-speler. Het verdient de voorkeur dat de leerling vertrouwd is met het hulpmiddel.

Als een leerling gebruik maakt van een computer/laptop als schrijfgerei mag de spellingcontrole aan staan. Daisy-bestanden zijn voor het **eerste tijdvak** van het CSE beschikbaar voor alle vakken. Voor het **tweede tijdvak** zijn deze **alleen** beschikbaar voor de vakken Nederlands en Engels. Voor het tweede tijdvak kan op het verzoek van de leerling en/of ouders een individuele voorleeshulp beschikbaar worden gesteld. Het verzoek hiervoor moet door de leerling en/of ouders bij **het verzoek tot herkansing** direct worden ingediend bij de teamleider.

7. ONTHEFFINGEN en AANGEPAST PROGRAMMA

Er moeten zeer grondige redenen zijn voor een ontheffing of een aangepast programma van onderwijs in de moderne vreemde talen. Pas wanneer de kansen op schoolsucces ernstig in gevaar komen, kan er gebruik gemaakt worden van de ontheffingsregeling of van een aangepast programma. Aangetoond moet worden dat andere verlichtingen die de school biedt onvoldoende hebben geholpen. Daarnaast moet de leerling in voldoende mate kunnen aantonen dat hij/zij meer dan voldoende inzet heeft getoond. (zie voor de procedure: bijlage 3).

Ontheffingen

Ontheffingen kunnen aangevraagd worden voor:

1. Leerlingen uit 2 mavo voor een 3^e moderne vreemde taal.
2. Leerlingen uit 4 vwo voor een 2^e moderne vreemde taal.

Nadat de ouders contact hebben opgenomen met de dyslexiecoördinator kan hiertoe een schriftelijk verzoek ingediend worden bij de teamleider.

Leerlingen uit 2 mavo moeten de vrijgekomen tijd aan een ander vak besteden.

Leerlingen uit 4 vwo moeten in plaats voor deze taal een ander vak kiezen. Dit betekent dat een dyslectische leerling die voor een ontheffing in aanmerking wil komen, in ieder geval een extra vak dient op te nemen in het pakket.

In de bovenbouw van mavo en havo is het niet verplicht een 2^e moderne vreemde taal te hebben in het pakket.

Aangepast programma

Voor leerlingen uit 2mavo, 2havo, 2 vwo, 3havo en 3 vwo kan er voor de tweede moderne vreemde taal in zeer uitzonderlijke gevallen een aangepast programma geboden worden.

Ouders kunnen hiertoe een schriftelijk verzoek indienen bij de teamleider. Het aangepaste programma wordt per leerling samengesteld door de teamleider in overleg met dyslexiecoördinator en vakdocent.

8. BIJLAGEN

Bijlage 1:

Dyslexiekaart

 Dyslexiekaart van: Naam: 0 Extra tijd voor toetsen en PT(A)'s, (hangt af van de duur van de toets: 10 tot maximaal 30 minuten). 0 Afname luistertoetsen met Cito-toetsen voor dyslectische leerlingen. 0 Spelfouten niet meerekenen indien dit géén onderdeel is van de beoordeling. 0 Aangepaste beoordeling van de spelling bij de talen (zie Dyslexieprotocol: afspraken bij de talen) 0 Cursus strategisch spellen Indien de cursus strategisch spellen Nederlands en/of Engels is gevolgd, mag de klank-spellingkaart van Telos rt gebruikt worden tijdens de les en toetsen. Handtekening dyslexiecoördinator	Verantwoordelijkheid leerling Toetsen: • Zet een D van dyslexie boven je werk. • Controleer altijd je werk: ✓ Niets vergeten? ✓ Hoe is de spelling? ✓ Is het duidelijk en leesbaar geschreven? • N.B. Wanneer je de spellingscontrole gebruikt, worden spelfouten meegerekend. Huiswerk: • Schrijf je huiswerk goed op in je agenda. • Plan je huiswerk. • Werk iedere dag; werk vooruit als je een dag minder te doen hebt. • Maak samenvattingen en schema's. • Besteed voldoende tijd aan de talen, ook aan de onderdelen waar je slecht in bent. • Houd de bestede tijd bij. • Gebruik bij woordjes leren een overhoorprogramma (Bijv. WRTS). • Vraag of je een leesbeurt mag voorbereiden. • Zorg voor goede aantekeningen. Kopieer deze indien nodig. • Vraag, indien nodig, om hulp. Algemeen: Overleg met andere dyslectische leerlingen uit je klas of leerjaar. Als je er geen kent, ga dan naar de zorgcoördinator of dyslexiecoördinator.
---	--

Bijlage 2

Dyslexieafspraken bij de moderne vreemde talen en Nederlands

Elke dyslectische leerling krijgt een kaart waarop de betreffende faciliteiten zijn aangegeven.

Naast de toegewezen faciliteiten gelden voor Nederlands en de moderne vreemde talen regels met betrekking tot het beoordelen van de spelling tijdens toetsing.

Voor Nederlands:

Spelling: er wordt geen onderscheid gemaakt tussen het soort fouten. Maximaal aantal punten aftrek op het totaalcijfer is 1.0 van de 10.0, 0.1 per fout.

Voor de moderne vreemde talen:

1. Als een woord fonetisch wordt geschreven, wordt dit goed gerekend. Dit met uitzondering van grammaticale fouten.
2. Fouten m.b.t. letterverdraaiingen (bijv. Eng: huose of whit, Du: Truam of dirtte, Fa:puor, juene of mercerdi, Sp: siete of veinte worden niet fout gerekend.
3. Fouten m.b.t. (mede)klinkerverdubbeling worden niet meegerekend. (bijv. Du: Monaat of Monnat, Fa: comencer of sooleil wordt niet fout gerekend, Sp: pizzarra).
4. Fouten in de geslachten worden fout gerekend.
5. Fouten m.b.t. interpunctie
Du: Als hoofdletters en Umlaut* niet goed toegepast worden, wordt dit niet fout gerekend. Fr: accenten worden niet meegerekend. Sp: accent voor klemtoon wordt niet gerekend, maar n/ñ wel.
*Als een Umlaut in de grammatica is behandeld en foutief wordt toegepast geldt dat als een hele fout (bijv. er fährt, dan is fahrt of fehrt etc. fout)
6. Als een woord door verkeerde spelling een andere betekenis krijgt, gelden de bovenstaande regels niet.

Bijlage 3

Procedure ontheffing en/of aanpassing van onderwijs Frans/Duits/Spaans/ Chinees in klas 2mavo, 3havo/vwo en bovenbouw vwo

Om in aanmerking te komen voor een aanpassing dan wel ontheffing gelden de volgende regels:

- Ouders (of leerling als die ouder is dan 18 jaar) dienen schriftelijk een verzoek in bij de teamleider van de afdeling waaronder de leerling valt.
- Er kan maar voor één taal een ontheffing of een aangepast programma aangevraagd worden. Voordat een verzoek ingediend kan worden, moet duidelijk zijn dat de leerling zijn best heeft gedaan en gebruik heeft gemaakt van strategieën die hem/haar zijn aangeboden.
- De leerling moet voor het leren van woordjes aantoonbaar gebruik hebben gemaakt van een overhoorprogramma.
- Een commissie bepaalt of de leerling voldoet aan de criteria en in aanmerking komt voor een ontheffing of aangepast programma. De commissie bestaat uit de teamleider, vakdocent en dyslexiecoördinator.
- De teamleider beslist over het bieden van een aangepast programma/ontheffing.
- Na dit besluit informeert de teamleider schriftelijk de leerling en de ouders.
- Ouders (of leerling als die ouder is dan 18 jaar) kunnen tegen deze beslissing in beroep gaan bij de rector van de school.
- De teamleider geeft het aangepaste programma/de ontheffing door aan de dyslexiecoördinator. De dyslexiecoördinator zet het in Magister.
- Als er in de onderbouw mavo / havo /vwo een aangepast programma is gevolgd voor Frans, Duits of Spaans, kan dit vak in de bovenbouw niet meer gekozen worden.

Het bevoegd gezag van de school hoeft voor een aanpassing geen toestemming te vragen aan de inspecteur. Wel moet de onderbouwing en de verantwoording van het besluit worden opgenomen in het dossier van de leerling (Magister). Op een lijst van dyslectische leerlingen en op de dyslexiekaart moet de maatregel geregistreerd worden .

Bijlage 4

Bronnen

Informatiebron: inrichtingsbesluit WVO

Voor meer informatie omtrent een ontheffing in een moderne vreemde taal verwijzen wij u naar het inrichtingsbesluit WVO en specifiek naar de volgende artikelen:

- Voor eerste twee leerjaren vmbo: paragraaf 3, artikel 22 ([VMBO leerjaar 1 & 2 dyslexie](#))
- Voor eerste drie leerjaren havo en vwo: paragraaf 3, artikel 21 ([HAVO/VWO leerjaar 1, 2 & 3 dyslexie](#))
- Voor bovenbouw mavo: paragraaf 3, artikel 26n ([MAVO bovenbouw dyslexie](#))
- Voor bovenbouw havo: paragraaf 3, artikel 26e ([HAVO bovenbouw dyslexie](#))
- Voor bovenbouw vwo: paragraaf 3, artikel 26e ([VWO bovenbouw dyslexie](#))

Bijlage 5

Enkele websites

Alle vakken:

- www.ezelsbrug.nl
- www.teach2000.nl
- www.hotpotatoes.nl
- www.huiswerkbegeleiding.nl
- www.intervent.nl (huiswerkbegeleiding)

Talen

- www.studiego.nl (woordjes leren)
- www.cambiumned.nl (grammatica)
- www.ictenzorg.be (kwelwerk – werkwoordspelling Nederlands)
- www.jufmelis.nl (alle onderdelen van Nederlands)

Dyslexie

- www.dyslexiecentraal.nl
- www.stichtingdyslexienederland.nl
- www.masterplandyslexie.nl
- www.steunpunt dyslexie.nl
- www.balansdigitaal.nl
- www.tbraams.nl
- www.lexima.nl (hulpmiddelen)
- www.dedicon.nl (gesproken leerbo ken)
- www.aangepastlezen.nl (gesproken boeken)